

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, ΤΜΗΜΑ
ΦΥΣΙΚΗΣ, ΙΤΕ:
Μια προσωπική μαρτυρία**

(με προτροπή του Σήφη Παπαδάκη)

Ε. Ν. Οικονόμου

27/9/2018, Τμήμα Φυσικής

I. ΑΡΧΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1977-1981)

Δ. Ε.: Μ. Μανούσακας (Πρ.), Δ. Κατάκης, Αθ. Κωστίκας κ. α.

Διδάσκοντες στο Φυσικό: Άννινος, Αργυράκης, Αφορδακός, Δήτσας, Ευθυμιόπουλος, Καραμπουρνιώτης, Κυριακίδης, Μχαηλίδης, Παπαμαστοράκης, Ραγιαδάκος, Σαλίγκαρος, Σαρδελής, Φλυτζάνης, Χαλδούπης, Χατζόπουλος, άλλοι (Ζευγώλης, Μηχαηλίδου, Τζανετάκης)

Επικεφαλής στο Μαθηματικό: Ν. Πετρίδης, Ι. Παπαδάκης (αργότερα). Ο ΙΠ κοσμήτορας της ΦΜ σχολής για πολλά χρόνια.

Επικεφαλής στο Φυσικό: Γ. Αλεξανδράκης (κεντρικό πρόσωπο). Προσλήψεις διδασκόντων ΠΔ407.

Το ΠΚ όχι παράρτημα άλλου ελληνικού ΑΕΙ

Θετικά σημεία της Διοίκησης της 1^{ης} περιόδου

- Καθιέρωσε το Τμήμα αντί της Έδρας ως βασική διοικητική μονάδα
- Θεσμοθέτησε ένα μεγάλο αριθμό καθηγητικών θέσεων (όλων των βαθμίδων), 132 για τη ΦΜ Σχολή, στο πρότυπο των αμερικανικών ΑΕΙ
- Δημιούργησε ένα ορθολογικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασισμένο στο εξαμηνιαίο μάθημα και πάλι στο πρότυπο των αμερικανικών ΑΕΙ
- Έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία επαρκών βιβλιοθηκών
- Ασχολήθηκε ενεργά με το “recruiting” των πρώτων καθηγητών (Αλεξανδράκης, Γραμματικάκης, Κατάκης, Κωστίκας)
- Προσέλκυσε ως επισκέπτες καθηγητές εξέχοντες Κρήτες Επιστήμονες (π.χ. Γρ. Σηφάκης)

Αρνητικά σημεία

- Φοιτητές στο Μαθηματικό, στο Φυσικό, στη Φιλοσοφική Σχολή χωρίς καθηγητές, χωρίς κτήρια, χωρίς όργανα.

Προσωρινές προσλήψεις με το ΠΔ407: διδασκαλία, οργάνωση, λειτουργία, έρευνα?

Πρόβλημα

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
σας καλωσορίζει

II. 1981: ΤΟ ΚΡΙΣΙΜΟ ΕΤΟΣ

Μετακλήσεις: Φ. Καφάτος, Β. Ναυπακτίτης (Βιολογία), Π. Λαμπρόπουλος, Λ. Οικονόμου (Φυσική), Ν. Πετρίδης (Μαθηματικά), Δ. Τσιχριτζής (PhD, Πληροφορική, Princeton)
Τμήμα πληροφορικής πρώτη φορά στην Ελλάδα

Εθνικές εκλογές, το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση:

Πρόεδρος της νέας Δ.Ε.: Γρ. Σηφάκης 😊😊😊 (Μ. Καρέλλης, Μ Δρετάκης).

Υπόλοιπη σύνθεση της νέας Δ.Ε. (μένουμε ή φεύγουμε;).

Τελικά: Ρούσσας (αντιπρόεδρος) Καφάτος, Λαμπρόπουλος, Οικονόμου, Τσιχριτζής, Παναγιωτάκης, Σβορώνος, Φατούρος, Λουκάκης, Καρέλλης, Χαραλάμπους (ΠΑΣΟΚ), Σφάγγος (ΠΑΣΟΚ), Παπακυριαζής (ΠΑΣΟΚ), Κουνιάς (ΚΚΕ).

Αργότερα: Γραμματικάκης και Κρεμυδάς ως εκπρόσωποι των μελών ΔΕΠ κα

Διαφωνία με Σηφάκη για Μιχαηλίδη και Μιχαηλίδου. Συμβιβασμός χωρίς αντίκρουσμα.

III. 1982-1986: ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ παρά τα ΕΜΠΟΔΙΑ

1. Εκλογές των πρώτων (και όχι μόνο) καθηγητών:

Recruiting (προσωπικές επαφές, ταξίδια, φιλοξενίες)

2. Εντάξεις ήδη υπηρετούντων.

Τελικά αποτελέσματα σχετικά εύλογα, όχι όμως αναίμακτα.

3. Πρώτες εκλογές Ιατρικής (Σηφάκης)

Σκληρή αντιπαράθεση από κομματικούς φοιτητές (κυρίως ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ) και άλλους (Φυσική βία και συκοφαντικές δυσφημήσεις για ματαίωση των πρώτων εκλογών. «Θάψιμο» αντιπάλων, προώθηση των «δικών τους» με ψεύδη, κλπ στις εντάξεις (π.χ.). Οι εκλογές έγιναν χάρις στους Σηφάκη, Ρούσα, Αλεξανδράκη και Βερυβάκη. Επεισόδια Ρεθύμνου !)

Οι μετέπειτα εκλογές δεν αντιμετώπισαν αντίστοιχες ακραίες αντιδράσεις.

4.Μείζον επίτευγμα: Ίδρυση του ΕΚΕΚ (1982) ⇒ ΙΤΕ (1987)

- Καφάτος, Λαμπρόπουλος, Οικονόμου, Παπαδάκης (?), Τσιχριτζής : «Εκ των ων ουκ άνευ» ένα Ερευνητικό Κέντρο στήριγμα του ΠΚ στο στόχο του για διεθνή παρουσία.
- Υιοθέτηση από Σηφάκη
- Πλήρης στήριξη από Γ. Λιάνη, Υπουργό Έρευνας και Τεχνολογίας (είχε ήδη κάτι παρόμοιο στο μυαλό του).

Προς: Καθηγητή Λευτέρη Οικονόμου, Πρόεδρο ΙΤΕ
Από: Γιώργο Λιάνη

Αγαπητοί φίλοι και συνάδελφοι:

Από τη θέση του πολιτικού είχα συνδέσει τη μικρή μου προσφορά στην προώθηση της επιστημονικής γνώσης με τη διακινδυνευμένη επιτυχία ενός ανορθόδοξου για τη χώρα μας πειράματος, τη δημιουργία του Ερευνητικού Κέντρου Κρήτης (ΕΚΕΚ). Υστερα απο είκοσι χρόνια σκληρής δουλειάς ένα όραμα που συνέλαβαν πέντε δάσκαλοι του Πανεπιστημίου Κρήτης, από ένα μικρό φυτώριο όπου σπείραμε ελπίδες για το μέλλον της Ελλάδας, γιγάντωσε σε ένα τεράστιο αγρό επιστημονικής παραγωγής.

Οι σκέψεις μου πάνε πίσω σε μιά φθινοπωρινή μέρα του 1982 που με επισκέφθηκαν στο νεοσύστατο τότε Υπουργείο Ερευνας και Τεχνολογίας οι καθηγητές Φώτης Καφάτος, Λευτέρης Οικονόμου, Διονύσης Τσιχριτζής, Τάκης Λαμπρόπουλος και Γιάννης Παπαδάκης.

Ο δρόμος όσων πρωτοστάτησαν στο εθνικό αυτό έργο δεν ήταν ανθόσπαρτος. Το όλο εγχείρημα αντιμετώπισθηκε σαν μιά ιεροσυλία για δύο λόγους:

α) Διότι έγινε έξω απο την υδροκέφαλη Αθήνα

β) Διότι δεν άφινε χώρο να διεισδύσει η μετριότητα. Ο πολιτικά δόκιμος όρος αυτής της κατηγορίας είναι οτι **«καλλιεργει..... ελιτισμό»**.

Μέσα από τον τύπο, τους διαδρόμους και τα γραφεία των Υπουργείων δεν πέρασε μέρα που να μην υπονομευθεί το έργο και ο λόγος ύπαρξης του ΙΤΕ.

Από όλη αυτή την εικοσαετή εμπειρία διδαχθήκαμε δύο μαθήματα:

α) Η πιό ισχυρή συντεχν'ια στη]ον κόσμο είναι η συντεχνία των μετριόοτήτων.

β) Μιά ομάδα με δημιουργική πίστη και με όραμα προσφοράς κάτω από μιά ικανή ηγεσία μπορεί να υπερκεράσει τα εμπόδια της μετριότητας και να μεγαλουργήσει αρκεί να υπερβεί μιά κρίσιμη μάζα.

ΠΚ και ΕΚΕΚ μαζί σε πορεία δημιουργίας

Στενή, καθημερινή και αγαστή συνεργασία (Σηφάκης, Οικονόμου), με σύμφωνη θέση του Δ.Σ. ΙΤΕ και της πλειοψηφίας της Δ.Ε. του ΠΚ, ήταν η βάση για τα επιτεύγματα που ακολούθησαν.

5. Εντατική και ταχεία προώθηση της κτηριακής υποδομής:

- Αποπεράτωση των **προκατασκευασμένων στην Κνωσό**
(κατευθείαν ανάθεση, εισήγηση Οικονόμου ως προέδρου του Τ. Σ. του ΠΚ και δυναμική στήριξη του Σηφάκη στη Δ. Ε. του ΠΚ).
- Αγορά του **οικοπέδου όπου βρίσκεται σήμερα η Ιατρική Σχολή** του ΠΚ
- Έναρξη **ανέγερσης της Ιατρικής Σχολής** (σύστημα Μελέτης/Κατασκευής, πολύτιμη συνεργασία της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΠΚ (ζεύγος Βλάσση).
- **Παρέμβαση** Σηφάκη στα σχέδια του ΠΑΓΝΗ του οποίου τα σχέδια και η όλη σύμβαση ήταν υπό αναδιαπραγμάτευση με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ.
- **Ανέγερση του Άσπρου Κτηρίου** στην Κνωσό σε σχέδια του αρχιτέκτονα Π. Κουλέρμου (με τον οποίο ήλθαμε σε συνεργασία έπειτα από ενέργειες του Λαμπρόπουλου) και χωρίς οικοδομική άδεια.
- Έναρξη **ανέγερσης του κτηρίου που στεγάζει σήμερα το Φυσικό και το Βιολογικό Τμήμα** σε σχέδια του αρχιτέκτονα Π. Κουλέρμου
- Παράλληλα την ίδια περίοδο αγοράσθηκαν τα **150 περίπου στρέμματα του οικοπέδου του ΙΤΕ** και άρχισε η μελετη **του κεντρικού κτηρίου του ΙΤΕ** σε σχέδια Π. Κουλέρμου με την ίδια μέθοδο Μελέτης/Κατασκευής.

6. Παράλογες ρυθμίσεις του ν1268/82: Οι κομματικοί φοιτητές ως κυβέρνηση και επανάσταση (με εξασφαλισμένη ατιμωρησία).

Έτσι οι καταλήψεις και οι άλλες έκνομες ενέργειες των κομματικών φοιτητών συνεχίστηκαν όλα αυτά τα χρόνια μέχρι και πρόσφατα (2011?).

Το Τμήμα Φυσικής δεν αποδέχτηκε **ποτέ** αυτή την παράλογη κατάσταση και αντιτάχτηκε σ' αυτήν ενωμένο.

Απόσπασμα από επιστολή προς Τρίτση, Υπουργό ΥΠΕΠΘ

Αντί να αποδεχτεί την αρχή της μη παρεμβαστικής ή φυσιολογικής συλλογής του φυσικού Τμήματος χαρακτήρισε δημόσια τις θέσεις μας, "χελοίες αφορμές" και διακήρυξε την ακόλουθη "αρχή" : "... Πιστεύουμε ότι οι γενικές συζητήσεις πρέπει να γίνονται οποιοδήποτε μέρο της εβδομάδας και όποτε υπάρχει ανάγκη ... Ο διδάσκοντας δεν θα κρίνει αν είναι αναγκαίο να γίνει η συζήτηση αλλά θα μεταφέρει το μήνιο για κάποιο άλλο ώρο ..."

Καθολική Ε.Π. Ορθόδοξος
Πατριαρχείο Κρήτης Σφραγ. 1987.

Εὐχαριστῶ - ἔγωγε καὶ ἀδελφοὶ
ἐν τῷ κυρίου ἔργῳ.

Ἐπιπέμπω ἡμεῖς ὑμῖν ἕνα
ἀποστόλου Παύλου ἐπιτομὴν
τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ ἔργου. Εἶναι
ἀποστολική. Ἐπιπέμπω ὑμῖν
ἀποστολικήν. Ἡ ἐπιτομὴ ἀπὸ
ἀποστολικῶν ἀποστόλων
ἔργων.

ANTONIS Z. TRITIS
YIUYHIO
ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΙΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ
ΜΟΛΛΑ 14 ΠΛΕΥΡΑΙΩΝ 15 - 1055 ΑΘΗΝΑΙΣ - ΤΗΛ: 4770. 10 01 700 10 01 700

Αντίμα Τριτοῦ

7. Πρωτοπορία στη δημιουργία μεταπτυχιακών σπουδών:

Οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Φυσικής άρχισαν ατύπως μεν, αλλά λεπτομερώς οργανωμένες το 1983 και το πρώτο διδακτορικό απενεμήθη το 1987.

8. Χρηματοδότηση από Προγράμματα της ΕΕ:

Τα τμήματα της ΦΜ Σχολής Φυσικό, Μαθηματικό, Βιολογικό με πρωτόπορο το Τμήμα Πληροφορικής εκμεταλλεύτηκαν τη μεγάλη ευκαιρία ερευνητικής χρηματοδότησης που προσέφεραν τα προγράμματα της ΕΕ που εδρεύουν στις Βρυξέλλες. Από την άποψη αυτή αποτελέσαμε πρωτοπορία την οποία μιμήθηκαν όλες οι άξιες ερευνητικές ομάδες της Ελλάδας με εξαιρετική επιτυχία.

9. Αστεροσκοπείο του Σκίνακα:

- Δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία και συνεχή προσπάθεια του Παπαμαστοράκη.
- Ο ενθουσιασμός του μεταδόθηκε και στον Καθηγητή Haerendel.
- Οι Σηφάκης και Οικονόμου στήριξαν την προσπάθεια των Π&Η (πάντα με συμφωνία του ΔΣ του ΙΤΕ και της πλειοψηφίας της Δ.Ε. του ΠΚ).
- Το Αστεροσκοπείο του Σκίνακα, το σημαντικότερο στην Ελλάδα, αποτελεί παράδειγμα μιας εγκατάστασης που δεν θα μπορούσε να γίνει με τόσο χαμηλό κόστος και τέτοια αποτελεσματικότητα αν δεν είχαν συνεργαστεί στενά ΠΚ και ΕΚΕΚ.

10. Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης:

- Αφετηρία η συγκέντρωση από Κρήτες της Αμερικής ενός ποσού μερικών εκατοντάδων χιλιάδων δολλαρίων για την ενίσχυση των ανωτάτων ιδρυμάτων της Κρήτης.
- Ο Σηφάκης είχε την ιδέα να διατεθεί μέρος του ως άνω ποσού για τη δημιουργία ενός πανεπιστημιακού εκδοτικού οίκου του τύπου του αγγλοσαξωνικού University Press.
- Λαμβάνοντας υπόψη τη κρατική γραφειοκρατία και τις ανώμαλες καταστάσεις των ελληνικών ΑΕΙ, αποφασίσαμε και πείσαμε και τους δωρητές να στεγασθεί και να λειτουργήσει ο Εκδοτικός Οίκος στο ΕΚΕΚ/ΙΤΕ με Διευθυντή τον Στ. Τραχανά
- Το αποτέλεσμα το κρίνω εξαιρετικό. Η δε πρόσφατη δραστηριότητα της Mathesis χρήζει κατά τη γνώμη μου ιδιαίτερης προσοχής.

11. Το οικοσύστημα ΠΚ (με τα συναφή) / ΙΤΕ κλειδί των επιτυχιών

- Το ΕΚΕΚ/ΙΤΕ δεν θα μπορούσε να σταθεί και να προοδεύσει αν δεν είχε δίπλα του το ΠΚ και ιδιαίτερα τη ΦΜ Σχολή του.
- Το ΕΚΕΚ/ΙΤΕ προσέφερε στο οικοσύστημα πέραν των άλλων και μια πολύ θετική εικόνα και ένα είδος προστατευμένου χώρου εργασίας (που το ΠΚ, λόγω των παρανομούμενων κομματικών νεολαιών, δεν ήταν σε θέση). μια εικόνα ...
- Ακόμη και η εκάστοτε Ελληνική κυβέρνηση προτιμούσε να στείλει τους επισκέπτες της και τα στελέχη της στο ΕΚΕΚ/ΙΤΕ, όπου ήξερε ότι όχι μόνο δεν θα συναντήσει δυσάρεστες εκπλήξεις, όπως αυτές που είναι ενδημικές στα ελληνικά ΑΕΙ, αλλά θα προβάλει μια εικόνα ...

Ο ΦΘΟΝΟΣ ΚΑΛΑ ΚΡΑΤΕΙ

Η αναγκαστική προτίμηση των πολιτικών προς το ΕΚΕΚ/ΙΤΕ,

Οι επιτυχίες του κυρίως στα ευρωπαϊκά προγράμματα,

ενίσχυσαν το φθόνο πολλών που προσπάθησαν

τουλάχιστον δύο φορές να το «εκδημοκρατήσουν» παραδίδοντάς το στις γνωστές πρακτικές των «προοδευτικών» κομματικών νεολαίων.

12. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΩΝΑΣΗ

Θα κλείσω αυτή την τετραετή περίοδο , 82-86, δημιουργικής έκκρηξης με μια άλλη πολύ σημαντική πρωτοβουλία του Παπαμαστοράκη, καίτοι είναι αρκετά μεταγενέστερη:

Τις ετήσιες **Διαλέξεις Ωνάση**, οι οποίες συμπλήρωσαν φέτος 17 έτη συνεχούς λειτουργίας με 24 χωριστές διοργανώσεις.

και με κάποιες ακόμη φωτογραφίες της παλιάς καλής εποχής

IV. Η δημιουργική περίοδος έληξε (όχι οριστικά) το 1986.

- Εκλογές με το γνωστό νομικό καθεστώς και με παρέμβαση του ΥΠΕΠΘ.
- Ακύρωση από το ΣτΕ.
- Επαναληπτικές εκλογές και επικράτηση των «προδευτικών» δυνάμεων.
- Απομάκρυνση των «εγκαθέτων» της Δ.Ε. Πρώτη πρυτανεία του ΠΚ, αυτή του Μαρκή: θα την χαρακτήριζα προσωρινή αποτελμάτωση

V. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

1. Προστασία του ενιαίου οικοσυστήματος
ΠΚ/ΙΤΕ

2. Αξιοποίηση του ελληνικού επιστημονικού δυναμικού του εξωτερικού με ευέλικτους τρόπους (Παράδειγμα το Ισραήλ).

3. Αξιοποίηση του MATHESIS για μερική εξ αποστάσεως προπτυχιακή εκπαίδευση.
Επέκταση στην Αθήνα.

4. Σημαντική ενίσχυση των τομέων
συμπυκνωμένης ύλης και κβαντικής
πληροφορίας.